

OFRENA

V. Solé de Sojo. — Llorenç Riber. — Josep Plà. — Josep Maria Giro-
na. — Laureà Dalmau. — P. Francis. — Carles Grandó. — Carles
Magriñà. — Miquel de Palol. — J. Iglesias Guizard. — J. M. Bayarri.
— Ramón Gai. — D'Armand. — Miquel Fortesa. — Mela d'Osor. —
J. Capdevila Rovira. — J. A. Font i Casas. — Joan M. Guasch —
J. M. Batista i Roca.

BARCELONA

Any II --- Núm. 6

40 cèntims

Grans Magatzems

DAMIANS

PELAI I TALLERS

Del 28 de febrer al 12 de març, Secció especial d'articles variats al preu únic de

== PESSETES 4'95 ==

Gran Exposició i venda d'articles per a regal

Marbres, Bronzes, Porcel·lanes, Mobles fantasia, Joieria, Relotjeria, Bisuteria, Bosses novetat, Vanos, Articles de pell, Jocs de cristall i porcel·lana, Maiòliques, Articles per a viatge i sport, Aparells parlants, Orfebreria religiosa, Imatjes, Perfumeria, Paraigües, Bastons, Joguines, Articles japonesos, etc., etc.

Inmens assortit de Calçat i Guants a preus excepcionals

ARQUES

== PER A VALORS ==

BÀSCULES

== PER A CARROS I VAGONS ==

Fills de A. ARISÓ

Sans, núm. 12 Telefon H. 397

== BARCELONA ==

MAGATZEMS DE FERRETERIA

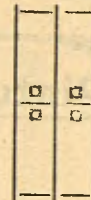
BATERIA DE CUINA

R. ROCA MATARÓ, S. EN C.

SUCCESSORS DE GARRIGA I ROCA

EINES DE TOTES MENES - ARTICLES PER A VAIXELLS
FERRAMENTES PER A CONSTRUCCIÓ - FILFERROS
LLIMES - SERRES SENSE FI - SERVEIS PER A TAU A I
CUINA EN ESMALTAT, ESTANYAT I METALL BLANC
□ □ □ □ □ □ □ ARTICLES D'ALUMINI □ □ □ □ □ □ □

**PLATERIA, 49 I 51 □ TELEFON 238 A
BARCELONA**

CALEFACCIÓ CENTRAL

Ascensors OTIS PIFRE

Munnéi Capdevila

Aragó, 254

Telefon 3297

BARCELONA

Fàbrica d'articles de llauana
:: ferro, zenc i llautó ::

DE

SAMUEL SANRAMA

Despatx: Rosal, 12 - Tallers: Salvà, 11

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ
DE FANALS PER A FERROCARRILS

BANOS
OMBREL·LES : BASTONS

La Parisièn

Concell de Cent, 344
(entre Roger de Llúria i Bruch)

Pintura Decorativa

J. BARÓ

TALLER:

Diputació, 199 - botíga

Grans Tallers Metalúrgics

DE

MARIAN RAMONET

Carrers de S. Pau, 46 i Mendizàbal, 25 - Barcelona

ESPECIALITAT EN LA FABRICACIÓ DE TOTA CLASSE D'ARQUES DE
SEGURETAT, BASCULES, BALANCES, PESOS, PREMSES PER A COPIAR,
CARRETS, CUINES, DEPOSITS, TORRADORES I MOLINETS, PER A CAFE,
ESTUFES, FORNETS, PORTES-FOGAINA, ENGRAELLATS, DESAIGUES
:: :: :: :: :: :: I DE VARIS ARTICLES SIMILARS :: :: :: :: :: ::

Casa fundada l'any 1830

OFRENA

Any II : Núm. 6

REVISTA CATALANA

ABRIL DE 1917

ESTANCES

Pierrot jugant als daus perd tota sa fortuna.
Arlequí guanya sempre i riu còmicament.
Pierrot perd ses monedes daurades, una a una.
Al perdre la darrera s'allunya indiferent.

Pierrot dorm a la nit, sol, a la Bella Estrella
i pensa «An el meu goig les riqueses què hi fan,
si em resta mon llaut, si Colombina és bella
i dalt del cel encar m'esguarda Aldebaràn?»

* * *

No vull saber d'on véns ni vull saber on vas.
Sols sé que ens hem trobat per l'infinida via,
que ens estimem avui, que marxaràs un dia
vers unes terres llunyes d'on mai retornaràs.

A dins dels teus ulls verds la llegenda hi fulgura;
m'has dit unes cançons estranyes i fatals,
has omplerta ma vida d'enigmes eternals...
I has callat el teu nom que em fóra una tortura...

v. SOLÉ DE SOJO

A SANTA MARIA DE LA NEU

(Inspirada en un retaule mallorquí del segle xv)

Flor de neu, Santa Maria,
¿quin pinzell us fe florí?
¡Beneït el pintor sia
perquè vos pintava així!

Sobre el fo calent de l'or
m'apar que, per meravella,
teniu fret com una flor
d'hivern o com una estrella.

En vostre braç hi reposa
el vostre Fill graciós;
vostra mà porta una rosa
quasi tan blanca com Vós.

Recobrà la veu del cant
ma lira qui ja emmudia:
us diré el rim suspirant
d'una nova lletania:

*Pregau per mi, Mare de Déu,
Santa Maria de la Neu*

De gran tenebror s'obscura
tota cosa entorn de mi:
el món és plor i foscura
i fanqueig i mal camí.

Una flamada infidel
tot el meu pit incendia:
crema en l'altar d'Israel
foc negre d'estrangeria!

Temps era temps que blanchura
com de Nazareu tinguí,
candor de neu qui fulgura
o de joiell ivori.

Més suau que la llet era
i era més bell que el safir.
¿On és la blancor primera
i la bellesa d'ahir?

¿Còm s'apagà la llum clara
i l'espill de resplendó?
Mirau-me, Verge, a la cara
qui és més negra que un carbó.

¡Ai! Tot sutze de pecat
faig mon camí per la vida,
com l'Etiop mascarar
va per l'arena enrogida.

La túnica de la rosa
dau a mon cos negrejtant,
el bell vestit de l'Esposa
dau a l'ànima anhelant.

Apagau l'escalfament
dels sentits, que no se iri,
amb la fredor insistent
de les llargues mans de lliri.

Mes nines purificau,
negres de veure negrures,
en el gran misteri blau
de vostres pupil·les pures.

Que d'albons sia florida
la senda qui mena al port:
que sia pura la vida,
que sia albada la mort.

Tot temps el món anegau
de blancors inviolades;
damunt la terra esfullau
el roser de les nevades:

Esfullau-lo suaument,
abundosamente i lenta,
amb els dits gràcils d'argent
d'aon la lluna s'argenta.

*Nevau, nevau, Mare de Déu,
Santa Maria de la Neu.*

L'ÉXTASI DEL LLIRI

Al caire bell d'un torrentol
d'on el fil clar com que sospiri,
ben blanc, ben alt, ben dret, ben sol,
he vist avui florir un lliri.

De dins l'horror d'un esbarzè,
damunt un bell tany de dretura,
viva i subtil la flor tragué,
sense un esquinç, sa vesta pura.

O gentil vas alabastrí
plè de perfum de Magdalena,
a ton entorn i sense fi
irradiant joia serena!

Per qui ets candent, estel d'argent
de sis raigs blancs, vessants d'aroma?

Per qui has florit solemnement
en el desert d'aquesta coma?

Damunt l'oreig freixuc d'olò,
la veu d'aram d'una campana
al puig immens i a l'arbríçó
deia suau i llunyedana:

«El temps gentil és ja vingut!
Amunt els cors! S'obre l'Empiri!
*S'estremirà la solitud
i florirà talment un lliri.»*

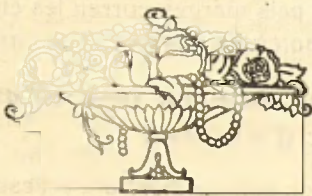
Era el bell jorn d'Ascensió
qui terra i cel de festa omplia:
una gentil dispersió
de núvols blancs el cel tenia

com un estol de naus fidel
qui espera un rei: solcat d'esteles
estava el cel; semblava el cel
un pèlag blau, tot blanc de veles.

I va passar un vent diví
qui commogué la flota estesa:
l'estol prengué son bell camí
misteriós, la vela tesa.

Era mig-jorn: immens, un vol
de salms fugint del vell psaltiri
volava amunt: ben blanc, ben sol
i ben humil pregava el lliri!...

LLORENÇ RIBER

ELS POBLES

Riudellots de la Selva

Es la tardor

Novembre era ja ben entrat.

Aleshores, a mitjant tarde, les darreres fulles dels arbres descarnats tenen tons suaus d'un gris pàl·lid, delicadíssims, i munta de la terra humida un baf dens, que primer és un tel tot just perceptible, i après una fumera prima i blanca com la que ix d'una foguera d'herba verda, i après, encara, una llenca de boira atapaïda, acarminada amb les rojors del sol que es colga, que s'arrocega i fa tamborelles per la plana. És aquella boira que passa pels arbres tan lentament, que par que els esqueixa les branques... El blau fosc de les muntanyes s'accentua, i el niu gros, abandonat entre el brancatge blanc dels carolins, és una faca negra.

A entrada de fosc, les muntanyes tenen colors violacis i les coses perden llurs contorns a poc a poc—es derriteixen—i al cel, altíssim, corren en doina parracs de núvols. A ponent hi ha una resplendor com la boca d'un forn. I una estrella tremola dins el forn.

A la matinada, l'herba és fresca—els bous la cerquen freturosos i la masteguen remugant el rés de la satisfacció—i les gotes d'aigua a les soques dels arbres i a les tiges d'herbei lluen com diamants. Passen els homes arraulits, cama ací cama allà, petjant fort a terra amb els esclops, amb les mans a les butxaques de les calces, rondinant. El sol que surt iritza les desfiles de boira destriades.

El poble

És una renglera llarga de cases mólt baixes, tirada a cordill, amb un camí que hi passa per davant, ple de fang sempre. Les cases, orientades totes a mig-jorn, són amples, tenen pedriç de pedra fina, portalada pesanta i xiques finestres reixades, i rellotge de sol pintat a tot color.

A la meitat del rengle, hi ha l'església i el cementiri amb un xiprer i unes casotes que s'agombolen fent companyia als morts. Això trenca la ratlla del carrer: talment una creu que li manqués un braç. L'església, el cementiri i les casotes d'ocre—a la finestra d'una de les quals hi ha una ogiva elegantíssima—dibuixen una placeta minúscula, arracerada, amable.

I unhom somnia el bé de Déu de sol que deu caure els dematins d'hivern a la placeta de Riudellots: quan la terra aixerreida és encara tota blanca de glaçada i l'aire vibra de joia, i els contorns de les coses són limitats, retallats, en el cel clar; i canta un home que llaura al quintar, espantosament inclinat

sobre el solc, i diuen històries polsoses i arrugades els vells del poble, ben abrigats de cara al sol.

Una vetlla i una nit, plovia

No sé si haureu sentit mai el tedi d'aquests pobles petits. Passeu per un d'ells i és la pluja o el calabruixó qui us hi fa romandre més temps del degut. I no hi ha més remei que cercar un xopluc.

Les vetlles i les nits de Riudellots... sembla que el poble s'aplana, s'encatua en la terra. I només el fum que puja molt dret de les xemaneies.

Plovien ratxes obliques a terra. El cel era brut. Les colors mortes del capvespre envoltaven les coses amb terenyines grasses. Corrien els homes pels curriols amb caputxes de saca al cap, darrera els animals esverats. I les dones, molles com ànecs, amb les faldilles a l'esquena.

Arribaven espolsant-se, bufant i picant fort a les lloses de l'entrada.

Tothom corria a la rodona de la vora del foc.

El rellotge de caixa de la sala—aquests rellotges vells, corcats, que tenen motlures amb angelets i roses daurades—tocà cinc hores lentament. I ja fosquejava.

A la rodona, després de la vivor dels primers moments, s'ensopeixen i s'adormen. I només s'ou el peïrol que borbolloneja i els fions que cruixen i l'avi xaruc que llegeix en veu alta el Pronòstic que diu de llunes, conreus de terres i mals averanys... Quan el caparrot dels que fan la bacaina es mou, el llum projecta ombres monstruoses a la paret afumada.

Passen les hores lentes, desesperantes, com si s'arrocegessin.

Després diuen el Sant Rosari, un remuc més lent. I aquella quietut, aquell silenci pregón.

Ara s'ouen veus clares d'homes que passen pel carrer i el xapotejar de l'aigua dels bassals. Cargolaires. Aquells homes que van per les margenades. Aquella llum roja que camina, que s'encén i s'apaga en la negror.

L'avi torna llegir. El mateix silenci, la mateixa quietut.

I les hores, arroçant-se igual, encara...

Al llit, cerqueu amb delícia els llensols olorosos de bugada i d'herbes bones. Sentiu, golidament, com les gotes de pluja salten enjogaçades a la teulada i piquen als vidres dels finestrons. I com els mussols canten.

Del camí ral en ve un soroll apagat. És un carro que passa. La remor es perd lentament.

La pau dels camps

Després de la pluja, com després del segar, als

camp hi ha pau i calma. La pau, que és l'ànima dels camps.

El cel s'ha esbandit poc a poquet. Els núvols d'ara ja no són de patira: són blancs, flonjos com borralls, rosats. Ratxes d'aire finíssim tomben als sembrats en curves capricioses i el verd fort s'enfosqueix una mica.

Si els pollancs tinguessin fulles, cantarien. Però ja rondinen els recs per ells. Les coses par que resten boca-badades, extasiades, sentint el xarrotejar dels recs. I una mica cansades perquè estenen llurs branques cap a terra.

Als alts dels arbres hi ha claps de sol tebi. Tot sembla aureolat de claror.

I tot és pur. I aquella calma!

I el perfum de fruita assaonada que ve de la terra!

Després de la pluja, dels camps en munta una sentor de fruita assaonada. El perfum, que és la carn dels camps.

Aquell senyor gras que va a donar el vol

Voltant per aquests camps, ensopegareu amb aquest bon senyor. Aquest bon senyor una mica glabre, petitó, jovial, que té el ventre rodó i la cara roja i una mueca alegroia als llavis carnosos.

Amb el bastó i el goç, ell dóna cada dia el vol. I el dóna sense deixar de riure un moment, perquè tot li fa gràcia. És un home massa jovial. Ben garbellat, un gandul.

Aquí s'ajeu i passa llargues estones mirant el cel, veient com juguen els núvols. Allà parla amb bruels amb els homes que llauen o seguen o sembren a l'altre cap de camp. O tira rocs per estirar els braços. O camina, per estirar les cames...

Ell sab quan passen els ocells, quan floreixen els ametlles i devenen de color d'aram els préssecs i les pomes. I on cauen els moscats daurats, també. Altres dies s'arriba a la llinda de la sureda per mor d'adorar la ginesta fresca.

I se'n torna amb un brinc de farigola als llavis. A l'hora que pels marges corren les cuques de llum blavenca i canten les granotes a la bassa.

El senyor mestre que té una merla i un rusc d'abelles

Aquest bon senyor mestre de l'estudi assoliat, té una merla a dins l'escola i un rusc d'abelles obirador per una finestra des del seu seient. I així ell ho domina tot, assegut a la seva cadira de balca, de braços.

Com que viu exclusivament per la mainada, el merlot i les abelles, el seu viure és una mica neguitós. Però tant-se val!

Perquè ell deia, diu;

—És tan plaent tractar amb criatures, amb abelles i amb una merla! I no tractar amb ningú més! És tan plaent sentir el rum rum de les abelles que fan mel, i el refilar de la merla i la vaga remor de la mainada a estudi! I no sentir ningú més!

Només viu per això, ell. I és clar, els del poble diuen, carregats de raó, que és ben tocat de l'ala).

Perquè quan camina riu tot sol, o s'atura i parla alt i fent escarafalls, o el badar el fa ensopegar i caure, o no sent els carrioters que li han de dir infinitat de vegades que s'arreconí a la vora.

Perquè quan se'n adona, enrogeix una mica i passa depressa amb el cap jup tot fregant-se les mans.

JOSEP PLA

DE LA VIDA PAGESA

LA VELLA PADRINA

Era l'esprit de la masia
i l'alegria del jovent;
ella trespava tot el dia,
ella a trenc d'aua diligent
ja preparava la vianda
pels que partien cap al troç,
i els sarrons plens i la bufanda
i la samarra pels pastors.
I quan per l'era ressonava
l'esquella aguda del marrà
i els crits dels moços que acollaven
i el cant joíós del rabadà,
ja era asseguda la padrina
en sa cadira del llindar,
i per sos dits, la llana fina
rejava a doll sense parar
i dava voltes la filosa
amb un xiuxeig d'oració,
i llavors ella, pietosa,
pregava a Déu Nostre Senyó
pel nostre pà de cada dia,
— el prec de cada dematí —
i contemplava la masia
amb un amor quasi infantí.
I la masia s'abrandava
amb el treball de cada jorn
i la gran llar guspirejava
i s'encenia l'ample forn
aon sempre féu per la mainada
les dolces coques de llardons,
que feien llarga la veïllada
entre rondalles i cançons.
O les rondalles de princeses
que ella tan bé sabia dî,
plenes de nobles candideses
i de perfum de romaní.
Ella estimava a la mainada
i era aimadora del jovent.
Ella donava atrafegada,
amb una traça diligent,
l'últim repunt a la faldilla
pel jorn de la festa majò,

i ella vestia a la pubilla
i li deixava el séu gipó,
i ella regava amorosida
les clavellines i els rosés,
perquè l'eixida fos florida
i hi hagués roses pel promès...
Ella esmersava les jornades
en tota mena de treballs,
ella posava les llocades,
i ella es cuidava dels godalls
i les porgueres que els donava
sempre eren tan riques de grans,
que fins el gall de cresta brava
les hi prenia de les mans.
Dins la masia va estotjar-hi
un flam de fè i devoció,
ella resava el Sant Rosari,
deia la benedicció
i feia apendre la doctrina
a la quitxalla i als pastors.
Avui és morta la padrina
i la masia és tota en plors.

MIG-DIA DE JUNY

El sol cau a plom per cingles i afraus.

Amb pas compassat camina el minyó
camí de l'artiga, darrera dels braus.

Les cigales canten llur ardent cançó.
A l'ombra del roure la moça ha trobada
que ve suorosa camí de les fonts;
els pits li pantegen a cada alenada,
sa boca molsuda demana petons.
La perola en terra, el xicot s'hi acosta.
Per ell l'aigua brilla com tentació
i amb ses mans colrades en treu una aumosta,
que es beu amb xuclets de fruició.
Després les mans molles espolsa rialler
pel front de la moça, pel rostre colrat,
i en els ulls dels dos, brilla intens plaer,
un llampec sensual de bestialitat.

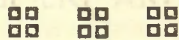
TARDORAL

Queia el fret suaument dins la nit tardoral,
el ponent, bramulant, cuidava obrir el portal;
les fulles açotaven els vidres dels balcons
i els forrellats i lleves de tots els finestrons
brandaven sorollosos, amb hòrrid desgavell.
El vent es regolfava, xiulant dintre el cancell,
i retorçava els roures del cim de la carena.

Les feixes eren totes blanques de lluna plena.
A l'escalf de la llar, asseguda en l'escón,
la germana petita s'aclucava de són,
contemplant el dançar de les flames ardides
—que trenaven un ritme de llums indefinides—
i els troncs que esdevenien cascades de rubins.
La cuina s'omplenà d'una sentor de pins.
Dels clemàstecs penjava la perola fumada;
les flames la besaven amb una gran besada
de llurs boques roentes. De prompte, fortament,
per dins la xemaneia va bramular el vent
i el foc tot s'esventà d'una gran flamarada.
A fóra xiulejant passava la ventada.
El pollí assainat esbalotà la cort.
Aucà un mussol al lluny, en els pruners de l'hort.
Piulaven els pollets, fugint cap al portal,
la lloca encafaïnà amb cura maternal
i a tots els aclofà a sota de ses ales.
El vent per l'amplitud de les desertes sales
trenava ses cançons d'un misteri pregón.
La germana petita fou vençuda de són
i va caure en la falda de la germana gran.
La pau de la masia vetllà el són de l'infant.

JOSEP MARIA GIRONA

Tabérnoles, Novembre de 1916

Epígrama

La sageta ben certera
dels teus ulls, quan m'han mirat,
s'és quedada presonera
dintre el cor ja enamorat.

Sagna, el cor, de la ferida;
mes sent ara tanta pau,
que el dolor li dona vida
i és la vida més suau.

Si arrencar-me la sageta
jo pogués, i, essent poeta
me dictés Eros sos cants,
quina estrofa t'escriuria
amb sang meva, a l'ironia
del teus ulls, crudels i sants!

LAUREÀ DALMAU

Nit serena

Serena quietut; la placeta és deserta
i l'indret adormit, tinc la finestra oberta:
lo cel és estrellat i respiri un perfum
que puja poc a poc igual un ram de fum.

De! cim del campanar s'escampillen les hores,
lo riu sense brujit banya les seues vores
o serpeja com una cinta d'argent viu
fenyida en el color de la lluna que riu.

Tot d'un cop i de lluny lo vent me porta el sò
d'un antic flaviol que toca una cançó.
Es lo suspir d'amor d'un pastorell que passa,
la veu d'un russinyol que s'enraona amb traça;

és un jove que plora i que gita en la nit
amoroses dolors que li pesen al pit,
i aqueixa remor és tan dolça i tan mistica
que hom diria que és la celestial musica.

RECORDS

Jo ne tinc d'una donzella,
com la visió de l'estrella
matutina,
perquè d'ella el bon record
en mon esprit és pas mort,
pobre nina!

Nos estàvem apretats,
nos dèiem enamorats
dolces coses;
respiravi en sos cabells
perfums tebis de clavells
i de roses.

Los seus ulls en la foscor
tenien una dolçor
serafica:
tan hermosa era sa veu
que em semblava oir de Déu
la musica.

Del Tech i del seu graver
ne montava el cant serè
de les fades;
les fulles d'un pull gegant
eren tot birbillejant
platejades.

Quan se va posà a plorar
jo no li vaig demanar
la seu' pena;
son mirar se va entelar
i després confondre amb la
nit serena.

D'una campana el batall
que ressonava en la vall
sense pressa
va fer naixe en lo meu cor,
con lo sò d'un toc de mort,
la tristesa.

I ne vam tornar tots dos
com si nostre amor ne fos
cosa morta;
se va desfê el nostre llaç
al despedir-nos sul pas
de sa porta.

ROSSELLÒ

P. FRANCIS

LA CUA DEL BURRO ⁽¹⁾

Aquet dia, en se llevant, la Cosconilla havia dit al seu home: «Mira, caldria fer esquilar el burro».

—«Ca! ja m'ho guanyaré, jo!» havia respost En Parète.

Prou, prou..., en 'bent esmorzat, estacava la bèstia su 'l pas de la porta, an una anella de la paret, i... tz-que... tz-que..., vingui pel i fòra...

Cal dir qu'En Parète Coscoll tot ho sabia fer. Desde sé pas quant d'anys que era a Sant-Feliu, casibé mai havia tingut menester d'un obrer. Ell pintava, blanquia, enrejolava, hasta crec que fregava i feia el llit. Lo que hi ha, és que alguns l'havien vist a mollar bugada. Amb aquet sí que marxava poc el comerç!

Anava esquilant dins la frescor de la matinada, temperada par un sol calentiu de maig que rajava del caire d'un taulat veí, quant, lluent i tibet sota la seua blosa nova i recta de cutil blau, va eixir un noi, un gallat de noi negre i panxut, que cridava a cada cantó, en maneiant un parell d'estisorasses: «Esquilar! Esquilar pè!..»

Arribant vora el Coscoll, va quedar sosprès i, se 'l mirant: «Ai! li va dir, que seu gitano vós també?»

—«Ara, ara, va fer el Coscoll, vosté s'enganya, més si tant li feia pler, també li ballaria la xinxirinxina!»

I deixant la bèstia, va risquar dues o tres voltes de puntetes, acompanyades d'un repicadiç delicat dels punys sota les barres...

—«Ai, escusi home! més m'ho pensava...: com esquila tan bé, sens ni una escala!... És vostra la bèstia?»

—«Ja ho crec!» I van fer petar la xerrada. Tot s'enraonant ne van venir a parlar de la recolta.

«Ja n'és d'enganyistero el cel, se posava el Coscoll! Bé n'esgarri de sembrats i de dalls falta de conèixer el temps! La dòna va dur sòls de muntanya, més fa estona que plou quan se estanquen; i aqueixes coses de frucalembot que marquen el temps en francès son d'agafa-sous!

—«Això vos fracassa?» va respondre el gitano que flairava algún torn a jugar... «Ai, home! teniu aquí un burro baromètric, un burro que n'és pas cap!»

—«I còm això?»

—«Escolteu-me. Veieu la cua?»

—«Sí! Les a fot si el comprinc?»

—«Toqueu-lé. Què hi trobeu?»

«Me sembla que és com qui diria una cua... com una altra...!»

—«Vagi! No en carallegeu! És humida o no?»

—«És ben seca.»

—«Doncs farà só!»

—«Pot-ser? Finota! Cuieta, baixa! Escolta lo que diu En Manel!»

I davant dels Coscolls bocabadats, el gitano ruat esplicava amb misteri, a poc a poc, se posant un dit su 'l front:

«Cua seca:

«Cua molla;

«Cua gelada:

«Cua enlaire:

«Cua boja:

bon temps.

pluja.

fret.

vent.

temporal.

«El burro, l'estaqueu de fòra cada nit. En vos llevant, li toqueu la cua. Ja sabreu allavors quin temps s'ha de girar. Ai, home! probeu l'enginy i me'n direu noves! Ara, hé! xut i calla. que pels altres seria cinc pessetes...!»

I el genfotre, segur d'haver tosquirat un burro d'altra mena, els va deixar sus d'un adeu rialler de pillo content d'ell mateix.

—«Què vols que t'hi digui, Parète, me 'n puc pas avenir», deia la dòna, tot montant l'escala.

—«Vols te callar! Pus dalls esgarrats, los sembrats reixits, val diners això!» I la seguint per l'abraçar, va ser, tot guimbant esgrons amunt, una trepitjada alegre d'esclops con mai la casa n'havia reirunyt. I qu'alegria! I que gamerotxes!

Se 'n anaven les nou de la nit quan lo Coscoll, que havia eixit a prendre la tassa com si fos diumenge, va tornar a casa, trempat i un bri content, amb una dotzeneta de crics a la panxa. Tot xipoter que era, s'havia guardat la llengua a la potja. Arribat al seu debaix, va desfer la bèstia, la va estacar a la serena i després de l'haver amanyagada un tansipoc, se 'n va anar a jaure més joios que un rei.

Ara tothom dormia. La nit era quieta. Dins l'espai s'esvanèia en harmoniosa fressa el clapotejadíç de la fonteta veïna. Lo Coscoll somiava, coant dolçament lo man.

Antes de l'alba, marit i muller eren desperts. Lo xarriqueig llunyà dels carruatges omplia la vall...

—«Capda! Fa humit, Parète! va fer dins un badall la dòna. Sabes lo que ha dit En Manel? «Cua molla, pluja.» Anem a mirar el burro! Veiam lo que serà!»

Les calces, un tricot, unes faldilles... mig descordats, ell davant amb l'escrit als diis, ella darrera amb el candelerero encès; en tres salts van ser al carrer:

—«Fava! Fés llum! on és?»

—«Què, la cua?»

—«Seran figues d'un altre cistell!... Sé que el veig pas!»

—«Ai, bon Déu! nos l'hauran pres! Quina desdijja!»

Mentres dormien, aqueixa crosta de Manel se 'ls havia emmenat el rossi. An aquesta hora era lluny.

Primer, lo Coscoll el volia ficar davant del jutge. Mes, ben repensat, de por de ser la riota de l'endret s'ho va tenir calent.

Desde aqueix dia, el noi poca-vergonya ha tornat sé pas quant de vegades a Sant-Feliu. Passa allí tibet, com si res no era, tot xiuleteiant, amb un aire de mofa, «Ai ravec meu!» o «La Titona». I vinguin bèsties a tosquirar.

Mes del burro, se 'n és pas més vist ni palla ni pols.

CARLES GRANDO

(1) Monòleg guangador del Premi de la Secció corresponent als Jocs Florals de Rosselló (1913).

LES ROSES

Hi ha en vosaltres la beutat
i en mi espines de dolor,
el dolor que m'heu donat
per dû el nom del meu amor.

Aquest nom el sento dins
com un glavi que em ferí
en tan que el veig als jardins
en vostra bellor florí.

Roses de porpra i de foc
de l'amor i dels turments,
Roses franques, color groc,
dels heràldics ornamentals,
Roses-tè, matiç gemat
de mans pies i adorades,
Roses blanques, claretat
de pureses somniades,
totes sôu per ma follia
un reviure en el jardí
d'aquella no haguda aimia
que viu sempre dintre mi.

Roses, reines de bellor
sobre hermoses cabelleres,
que moriu deixant l'odor
als ulls on sôu presoneres.

Roses posades al pit
de l'honesta i de l'impura,
el desig encuriosit
en vostra gràcia s'atura.

Roses del vas senyoril
per fina mà apomellades,
el vostre aire tan gentil
meravella les mirades.

Roses, la joia d'un ram
triades per l'amadô,
sôu galania i sôu flam
que l'amada reb en dô.

Roses del pler i l'orgia,
que les festes coroneu
i embogiu de platxeria
i ben tost us desfulleu.

Vostre florir m'il·lumina
d'una illum que em cegarà;
mon ànima peregrina
ja fa temps no sab on va.

Roses santes, roses pies
de l'altar, que us oferiu
entre llums i canturies
i coll-fortes defalliu.

A les plantes de Madona
és gloriós viure i finir;
prò ma follia acarona
altra glòria en vostre altar.

Que en vosaltres veig la rosa
que jo porto dintre el cor
i a l'altar com verge us posa
per a ser mon desconort.

Jo que la sé tota humana
a mes ànsies passionals,
no és més que aparença vana
per aquestos ulls mortals.

I ma vida s'encadena
a una imatge de la ment
i ha de nodrís de la pena
de dâ amor a qui no en sent.

Cap altre conort m'és dat
que posâ el cor en les roses
i les ama el molt orat
per sobre totes les coses.

Oh roses del meu amor,
sereu les mies germanes;
florireu per mon dolor
ben gentils i ben ufanes.

Per mi no haureu altra glòria
que ser l'imatge d'aquella
que és la illum de ma memòria
i que en la fosca esparpella
el meu sòn. Oh fer neguit!
aquesta claror il·lusa
ha torbat mon esperit
i ma via ha fet confusa.

CARLES MAGRIÑÀ

LES OLIVERES

Davant la mar llatina, que el cel crepuscular
serenament argenta, les grises oliveres,
obertes a l'encant de les clarors darreres,
esguarden com s'allunya la vela triangular,

la vela triangular que duu a la platja amiga
llurs fruits, ara tot just oferts pròdigament,
i sembla com si alcessin damunt el cel d'argent
l'emblema prodigiós d'una corona antiga.

L'emblema que les guiï camí d'un port segur
aon, pel séu esforç i el séu sofrir obscur
davant de tots els sols i dures escomeses,

els homes gaudiran de gràcies i abundor,
i en la quietut dels temples, alletargats d'amor,
hi haurà tota la nit les llànties ben enceses...

A UNA TANAGRA

Del silenciós museum, rera el velat vitratge,
com si sentís païra de l'alia solitud,
d'una petita estàtua vibrant de joventut,
la nuditat tremola sota el sutil ropatge.

Dels boscos de l'Arcàdia, tot el perfum selvatge,
— esquiva Satyresa de terra-cuita, — ha dut:
mes ara, enyoradiça, cerca l'escalf perdut
d'un raig de sol que llisca fins a sa bruna imatge.

Oh esquiva verge bruna! Jo he vist sus ta nuesa
tremir l'ombra invisible de la mortal bellesa
que va donar-te un dia, l'encís i el somni séu;

i dels teus ulls d'argila, brillar una mirada
serena com la costa de l'Illa assolejada,
on fores dóna humana, i on va estimar-te un Déu.

MIQUEL DE PALOL

I. IGLESIAS GUIZARD

Berna

(«De Segarrenques»)

O clàssica ciutat, dura i riallera
 com un mascle forçut de cor novell:
 en ta teula vermella hi reverbera
 la llum del poble que és hereu de Tell.
 La vaca de «pur sang» fresca i lletera,
 el ferrer atrevit amb qual martell
 fa marcar les dotze hores en l'esfera ;
 un quadre immens de flors dintre un marc vell...
 Tot això és Berna, la florida Berna,
 que s'ha fet un altar en la taverna
 de rica i sorprenent decoració,
 on la cervesa posa els ulls encesos
 i reflen conçons els tirolesos
 al peu de la gran bota del recó.

J. IGLESIAS GUIZARD

Huí ha nevat

Ha nevat esta nit; el hort estava
 a l'alba tot ell blanc, vel de puresa
 destellant sobre tots els rosers lírics
 i les grans campanelles.

I he vist una somrisa a sobre els arbres
 nuus de fronda i de flor... la neu caïa
 en una mansitut de sa bellesa
 sobre la terra bruna.

M'han dit que era una blanca i beneida
 prometença, en lo si immens de la terra,
 que fructificaria el forment, l'àlit
 de sa carícia casta.

Que la neu al dorat bes del sol únic,
 derrilida, filtrant-se entre les glesbes,
 ha de fer reflorir, un dia màgic,
 les frondes gloriosíssimes.

La mà de la neu viva és una arenga
 per a la terra solitària i muda,
 que la desperta del misteri erecte
 en què era enclosa.

Que desparrama en el espai son càntic
 com un clamor de benaurança lírica,
 prolífica visió meravellosa,
 triomf del Febrer magnífic.

Ha cariciat les frondes i les coses
 posades baix l'ull blau del cel solemne
 i piadosament els seu l'almoïna
 de son albí mant regi.

I nostres ulls han vist la festa gaia
 de la gran caritat prometedora;
 jja vindran Maig i Agost en flors i fruites,
 tots en una llaor d'esta nevada!

VALÈNCIA

J. M. BAYARRI

DE POESIA

La nostra poesia ha arribat avui, malgrat les paraules de molts crítics, a un desenrotlló tan elevat, que ja no és possible assistir passivament a l'espectacle de les renovacions que van succeint-se en el domini de la mateixa. Qui s'acontenti llegint uns i altres i, àdhuc notant les diferències que separen els diversos grups, vulgui romandre en una posició intermitja, sense decantar-se vers cap banda, farà un gros mancament. Car la poesia catalana ja és ara una cosa complexa i certament molt superior als altres genres. Ha sofert fortes influències, ha dat obres models de les més variades escoles, i en fi, l'ha conresada un nombre de poetes ben crescut, si considerem la petita extensió del nostre domini lingüístic i cultural.

La depuració gramatical i filològica, així com el retorn a la mètrica catalana, culminen en els nostres poetes cabdals i van obrint-se pas entre la joventut literària. En aquest sentit creiem que aviat s'haurà assolit tota la perfecció possible.

Hi ha qui censura aquesta depuració formal, creint-la un obstacle per al lliure desenrotlló de la inspiració. Però remarquem que l'habitut del bon poeta fa natural en ell tot esforç envers una major precisió del sentit de cada mot o una ordenació que que s'avingui millor al ritme interior. Això ultra el perill que pervindria del lliure desenrotlló de la inspiració. Ja s'ha dit suara, en aquestes pàgines mateixes, que el poeta té el deure de canalisar les deus inspiradores, i defugir ço que signifiqui un triomf de les mateixes damunt el poeta.

En això radica precisament el mèrit major del poeta. Aquell que sigui vençut per l'emoció exterior, de faisó que la seva ànima resti en segón terme, serà, al cap i a la fi, un vençut. Donarà potser una noció justa, una descripció, de l'ambient o de la natura; però el seu objectivisme serà, no pas lirisme, sinó una vestimenta rítmada de la prosa descriptiva.

El poeta ha de *crear* diu Gabriel Alomar. I en la creació del poeta veiem nosaltres la viva personalitat. Adhuc els parnassians eren creadors, ells que prescindien sovint del seu esperit per a devenir narradors més o menys objectius. Així s'accepta avui l'*espectacle*, en el qual el món és vist solament d'una faisó personal i el poeta no renuncia a l'expressió de ço que porta dintre.

La visió de la natura, si és massa senzilla pot arribar al prosaisme, com ocorre amb la monotonia descriptiva del floralisme. En Maragall ja sabé desseixir-se dels tòpics tradicionals, concebint la natura d'una faisó més humana i viva. Després, diverses escoles i tendències s'han succeït, però en la major part d'elles la influència maragalliana és ben marcada. A través del primitivisme ingenu d'en Pujols i d'en Pijoan, de la càlida visió d'en Guasch i de les metàfores violentes de Mossèn Antón Navarro, les paraules del Mestre ens arriben d'una manera vaga però persistent.

El major esforç de creació que en aquest aspecte s'ha fet a Catalunya, el constitueix indubtablement *La Muntanya de Amethystes* de Guerau de Liost. Aquest ha sigut acàs l'únic poeta català que ha arribat a un sistematització arbitrària de les seves impressions. Aquelles belles paraules de Xenius en el

pròleg del susdit llibre, són una doctrina ben original i encara aplicable.

Direu que avui ja hem passat per aquest període de creació. Que la glosa subjectiva s'obre pas. Però veieu com en mig dels renovaments certament importants d'aquests darrers anys, l'arbitrarietat s'aferma cada dia més, produint aquestes obres estranyes i impressionistes que ja són anomenades *Poesia futurista*. Davant d'una poesia d'aquesta mena, molts riuen de ço que creuen *extravagàncies* de forma. Però sovint ells no han sabut donar una sensació com la que donen els futuristes.

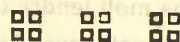
La poesia que després de llegida no dona una sensació qualsevol o no fa pensar, judiqueu-la buida. No hi ha dret a fer jocs de paraules combinades musicalment, si aqueixes paraules no tenen un ritme interior que les animi o alguna idea de la qual siguin l'expressió més o menys fidel.

Els temps van renovant-se, i amb ells les idees estètiques; ço que avui és avençat, demà resultarà retrògade. Nogensmenys, creiem en la perennitat de la doctrina de l'*arbitrarietat*, que serà per molts anys la norma guiadora de tot esperit mitjanament culte i progressiu.

Així, davant una superació poètica, en veure quelcom que s'allunyi molt de l'ordinari, adés en l'estil, adés en la forma mètrica, o en la ideologia argumental, hem de pensar: *Aquí encara no hi he arribat*. Mai judicar-ho una follia modernista.

Afirmem però la permanència de la pura mètrica catalana per damunt de tota novitat d'expressió i l'aprenentatge de la mateixa com a cosa essencial i anterior al conreu poètic.

RAMON GAI

Breviari

Temors

El ciutadà pacífic qui té la humana costum de volguer-se enterar del món que l'envolta, per mitjà de diaris més o menys ben informats, mereix un premi, un premi a la paciència i a la bona fè.

Mai com avui s'ha de plànyer al pacífic ciutadà i llegendor constant de diaris, perquè l'home sofreix de tot cor, perdent-se en intrincades disquisicions al volguer descobrir la forma de futurs aconeixements.

Perquè després de llegir els diaris fa un examen de conciença, i contempla l'estat de runa en què es troba la ciutat dels seus amors, i recorda als governants bo i fent una ganyota de fastic i recorda també el pieu de les llegums i pensa amb els pobres obrers, amb els del seu taller potser i li vénen a la memòria unes paraules de queixa de la cuinera, quan eren a tanta, i tot plegat en agombolada barreja li dança ironícament en el seu cervell enterbolit.

—Quin daltabaix es prepara, oh Déu meu!—va dient-se el pobre ciutadà pacífic.

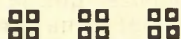
—Qui sab si els homes rebels d'aquest poble, emmirallant-se en els fets d'aquella nació llunyana, voldrà fer-ne de les seves? Qui sab si tindrem una repetició d'aquella vandàlica setmana? Qui sab si això?... o si allò...—I el bon home tremola de lo que allò pugui ésser, de lo que ell tem, que ho veu negre i sinistre...

(S'ha d'advertir que en aquests dies quiets de la setmana santa, sense soroll ni trànsit, guanyen molt en sentiment tètric aquells soliloquis de mal auguri.)

* * *

No temi rès el ciutadà pacífic; allunyi d'ell tot espant, que mentres ell a la cursa de braus, i son fill al jòc, i ses filles al cine, i la cuinera al ball no trobin un lloc per a seure, no minvarà ta tranquil·litat ni l'ordre social.

D'ARMAND

L'aurora romàntica

Julietta i Romeu parlen d'amor.
És una nit augusta. Reposades
les fresses del jardí, dins la foscor,
repeteixen les veus enamorades.

Munta una olor de flor de tarongê
per embaumar la cabellera bruna
de Julieta, que en els ulls hi té
una tristesa de mirar de lluna.

—Veus, aimia, banyar-se l'orient
d'una blancor com la que fa l'aurora?
—No, estimat meu; és la claror d'argent
molt tènue, de la lluna moridora.

—El matí—diu Romeu—serà l'adeu
que es donaran per sempre nostres vides
i, quan la llum farà brillà el cos teu,
les besades d'amor seràn finides.

I, del callat verger, surt un cantar.
—Sents, com el dematí canta l'alosa?
Romeu té un tremolor en son parlar
i estreny el còs molt tendre de l'esposa.

Més ella a l'estimat pausada diu:
—A un magraner, baix la finestra mia,
fa temps que un rossinyol hi té son niu
i canta fins que ve la llum del dia.

—O, sí! És la dolça veu del rossinyol
aquesta que se sent en l'enramada;
parlem d'amor, que encara no és del sol
aquesta llum que es va tornant daurada.

I la frescor subtil del dematí,
com vinguda del cel, banya les coses
i de l'aurora, en l'aigua del jardí,
se reflecteixen las primeres roses.

En un deliqui, quan l'espòs no sent
mes que els batecs del cor de l'estimada,
quan, per Romeu, l'aurora resplendent
sols dins els ulls de l'amor seva es bada;

Julietta, des l'ample finestral
alça son plany contra la llum del dia,
fent extremí el repòs senyorial
que el vast castell, en l'hora fresca, omplia.

—És de l'alosa aquest cantar que es sent,
són els clamors del sol per les muntanyes!
—O sol que, per brillar omnipotent,
has de robar la llum de mes entranyes!

MIQUEL FORTESA

Plàstica

Galeries Dalmau

Helena Grunhoff.

Barcelona entera ha desfilat pels soterranis d'aquestes galeries, per admirar les obres de l'artista russa.

Nosaltres, no som pas capaços de fer cap crítica d'aquest art nou: preguem solament, que ningú que s'interessi per aquestes coses, perdi l'ocasió de contemplar-ne tan bella mostra. De primer, un s'hi troba una mica fret, però després, quan s'agafa el catàleg i se llegeix allò de: «llum crua de voltàic nodrint una massa de narració polièdrica d'un tirànic i confós dinamisme eritzat de vermelló ciratge negre i or», tota l'essència de l'art d'aquesta incomparable artista, esclata amb la fermesa de son poder alíssim.

Nosaltres, felicitem a l'eminent dona del Nord, que ha vingut a fer-nos ofrena de son art i n'hi donem les més corals mercès, i que siga ben breu el plaç perquè tornem a veure en les nostres sales, obres com les que van omplir el soterrani de càndal Dalmau.

Sergi Charchouie

«Catàleg—lobular destilació del refractat prisma entre llacs irisades tangents cercles i girs llises quadratures rectangles acuosos lunuls.

Germens abstractes punts i ratlles inicials simulacres florades simetries en lipidòptera vibració—films de fervor: morat—cendra—cadmi.

Desembre, 1916

J. M. JUNOY

I després d'això les pintures; unes pintures de flors estilitzades i curves i serpentines fetes de colors vius. A voltes lleugerament difumades.

L'Autor diu que això és art ornamental; nosaltres poc sabem veure-hi: si acàs és molt dolent.

Aquest art s'ha de començar a mirar per el *començament* i anar passant de quadro en quadro fins a l'*acabament*.

En la guitarra, per exemple, que és llarguíssima, es passa sucesivament per les *llàgrimes*, *A a a H h h*, i altres cartellats fins arribar a la *Mort* i d'allí al *Amor* i acaba amb l'*acabament*. *Fleur Russe* és un punt que va eixamplant-se lentament fins a convertir-se en un motllo dolent de pintor de parets.

L'emoció ens aclapara i l'humitat del soterrani se'ns posa als òssos. Poc a poc pugem l'escala i com una veu llunyana ens acompanya per tot murmurant lentament: lobular, destilació del refractat prisma...

Unes paraules

I are ens resten a dir unes quantes paraules dedicades a les sales d'exposicions de Barcelona.

Que es facin exposicions com aquesta darrera de càndal Dalmau no podem pas arribar-ho a comprendre. No podríem entendre que hi hagués públic per aquestes exposicions. I no volem parlar aquí del públic gros, del que va a donar un tom per aquestes sales el diumenge al matí vinguent de pendre el sol; parlem de l'altre, del públic que s'hi fica per veure-hi art, i que és capaç de capir-lo. A aquest, gairebé deu semblar-li això com una mena de burla i per dignitat deu protestar-ne.

Menys pintors i més artistes.

MELA D'OSOR

LLIBRES

«El Nacionalisme». A Rovira i Virgili. Publicacions de «La Revista». Barcelona, 1917.

En Rovira i Virgili ha esdevingut avui una indiscutible autoritat en les qüestions nacionalistes. Prescindint ja de la valor quantitativa de la seva obra publicista, és remarcable sobretot la valor qualitativa de la mateixa. La seva pluma fecunda ha escrit les més belles pàgines sòbres la teoria de les nacionalitats i la seva aplicació pràctica.

Ara ens ha ofert un nou llibre tractant del mateix tema, i hom pot judicar-lo prescindint completament dels altres de l'autor, car és, en essència, un breu resum de la doctrina que avui sotsmou els fonaments de la constitució política dels pobles. Aquí sí que no tindria aplicació aquell vell tòpic dels crítics que sempre veuen en la darrera obra d'un autor una continuació ascendent i progressiva de les anteriors.

En Rovira i Virgili, que pertany a una generació encara jove, ha sabut situar-se en un punt d'obir completament lliure de preocupacions, i així la seva anàlisi del problema nacionalista hi és feta amb un alt sentit pràctic, sense que mai la mesura de l'expressió sigui trobada per un excés de passió o de sentimentalisme.

D'una manera sintètica i brevíssima va seguint el procés de formació del nacionalisme, des del forjament de les nacionalitats històriques en l'Edat Mitjana, dormides després, quan en els Estats triomfava el més desenfrenat absolutisme cessarista, fins a l'esclat viu i total de la centúria passada, sota la influència doble de la Revolució francesa i del Romanticisme.

Passa totseguit a determinar el concepte exacte dels mots *nació* i *nacionalitat*; aquí hi trobem un excés de condensació. Després estudia la qüestió dels conflictes que poden originar-se entre els elements naturals i la voluntat dels pobles. En aquesta part és on es veu més el camí fet pel nostre moviment d'uns quants anys ençà. Ja no defensa ara ningú el principi de l'absoluta superioritat de la natura sobre la voluntat d'una nació, que pot decantar-se a la solució que cregui més convenient en tot cas. Les velles doctrines *tradicionalistes*, que daven preferència a l'història sobre tot altre element, han fet pas a la teoria més lliberal que situa la consciència i la voluntat col·lectives en un nivell més elevat que els determinants naturals. No endebades han passat aquells temps de lamentacions xorques i menaces inútils, en què l'enlluernament passional no deixava veure la pura teoria contra la qual el patriotisme esdevenia pueril.

L'importància de l'*arbitri* com element constitutiu d'estats nacionals ressurt aiximateix en el llibre que comento. Algú trobarà un poc relliscosa aquesta qüestió, judicant-la amb un criteri mesquinament conservador. Però jo crec que ha de plantejar-se crua-ment i que en Rovira i Virgili dóna la solució més encertada al situar l'*arbitri* com a norma racional en casos que no s'oposin massa al principi de les nacionalitats. D'altra banda amb aquesta solució s'uneix la teoria nacionalista al corrent general que domina avui en Literatura i en Art, i del qual acàs s'ha allunyat excessivament la Política. La superioritat moral radica en el major poder d'arbitrariar ço que ens envolta.

Remarca encara en Rovira i Virgili un tòpic molt estès, que és la norma que costuma de dar-se com a diferenciativa entre la nació i l'estat. Això que serà encara força temps punt de discussió per als tractadistes, no és una qüestió tan objectiva que pugui hom deslligar-la de les circumstàncies especials en cada cas; però la norma més precisa és la de considerar la nació com una substància i l'estat com un element formal adaptable a la mateixa.

Finalment, és rebutada en aquest llibre la suposició d'haver sigut ja superat el nacionalisme. Tota unitat superior que arribi a formar-se, serà propiament un enfortiment de la personalitat nacional de cada poble. Al cap i a la fi, la nostra doctrina és progresiva, i com a tal, no s'oposaria a una organització més extensa que afermés vigorosament els mitjans de desenrotllor de tots els pobles que tenen dret a la lliure existència.

Tot això exposa en son darrer llibre en Rovira i Virgili, d'una fàisó clara i concisa i sense aludir directament per rès al cas concret de Catalunya. Aquesta *superació* dels nostres sentiments és precisament un senyal de confiança i de plenitud que ens fa veure propera l'hora que aquestes doctrines tinguin aplicació pràctica en el nostre poble, massa dat al desordre *inconscient*.

J. CAPDEVILA ROVIRA

«Segarrenques» Poesies de J. Iglesias Guizard. Presentació d'En Joan M. Guasch. Barcelona. A. Artís, Impresor, 1917.

(Hem cregut que el millor comentari que pot fer-se al marge d'aquest llibre és el pròleg que li ha posat l'esquisit poeta Joan M. Guasch. Per'xò el copiem en les nostres pàgines).

La poesia de l'Iglesias Guizard té els colors virolats d'una manta de pagès, i és tota escabellada, com un pom de farigola.

Les fires i els aplecs, les festes de la sega i el batre de les mules, l'espremuda de l'oli i el rajar del vi, els vestits estarrufats de les moces i les faixes vermelles dels fadrins, els sermons de Quaresma i les ballades de festa major, les rondes en nits de lluna i el repòs de la llar... tot passa i repassa davant vostre, deixant-vos un perfum de cosa de la terra, d'una cosa fortament viscuda i frescament escrita.

«De la terra sóc vinaire;
prou que se'm coneix amb l'aire;
tinc vint anys i sóc tot cor...»

I ell ho és tot, de cor. Si no en tingués tant, potser els seus versos foren més rics de forma i recordarien el treball de l'orfebre. Ara no: són una glopada d'aigua fresca, són la flor del marge, són el rajolí de mel caient damunt d'un troç de pa moreno.

Mes, quan ell vol, també sab fer medallons d'un art esquisit. Esmalta els sonets com un gran refinat i els omple de llum d'iris. Llegiu els que porten per títol *Anant pel món*.

Qui fa aquella *Visió pirenenca* i aquell sonet de *Berna*, sab tots els secrets per escriure de la manera més gentil. Aquell seguit de paraules ben trobades i d'imatges colorides, senyalen la mà d'un mestre.

D'un mestre per a tothom. D'un mestre i d'un amic per a mi.

Sí, estimat poeta! Camineu i canteu! Del cor de la Segarra feu que brolli el misteri de la vostra poesia. Obriu la caixa de núvia que tanca els vostres records, La joventut, l'amor en flor, el primer fill, els pares que no hi són, els blats caiguts i les olives mortes... Després, guaiteu de fit a fit i espereu l'encís que vindrà. Els fills dels vostres fills, les espigues futures, la fira de l'any que ve, les roses que no han nascut...

Amic: camineu i canteu!...

JOAN M. GUASCH

Impressions de metge J. Freixas i Freixas. Il·lustració Catalana, 1917.

Un llibre que denota la llarga experiència d'un home al qual la ocupació científica ha absorbit l'educació literària; amb tot és lloable l'observació minuciosa essent l'expressió formal una evidència clara d'un ensenyament avui ja desencaminat tot i tenint idees en les quals es transparenta una enginyosa disposició intel·lectual. Dins d'aquesta tònica és ben notable l'efecte final que en alguns dels seus quadrets és impensat i fins a voltes amb un punt sorprenent.

No escatirem nosaltres la valor intrínscica de l'aspecte científic que l'obra presenta, perquè no ens atany; demés, tenim el deure de respectar l'autoritat de l'autor que per nosaltres mereix el respecte degut al seu talent indubtable; remarquem, com és noble

l'ànima seva en l'expressió sincera d'algunes pormenoritzats. Felicitem-nos que la diguem-ne literatura científica tingui avui un conresador, però deplorem que la lloable acció del metge sigui fortament rebaixada per la ignota noció de l'ensenyament literari.

I esperem un temps que aquella literatura sigui en un mateix temperament una bella germana de l'art expositiva: més, sobretot, rebutgem la ridícula disposició múltiple.

Tot el que hem dit és aplicable a l'obra del senyor Freixas, notabilíssim metge, però literat mitjanament acceptable.

Monòlegs rossellonesos. Fariboles. Carles Grandó. Imp. Catalana, 1917.

Al Rosselló, actualment, no poden pas mostrar una ufanosa literatura contemporània. Mort en Prepatx, que en son temps era una evident força representativa, ara es troben sense l'orientació d'una mon-

joia que els mostri el camí a fer, d'una gran pedregositat, mes que pot fer-se apressat amb un estudi orientat en l'ambient d'aquesta estimada terra rossellonesa. Amb tot és ben alegroia l'arribada a nosaltres, de tant en tant, d'algún llibret d'aquella regió, tant més quant a l'ensem la lluita de raça absorbeix actualment tota l'ocupació intel·lectual dels bons germans nostres.

I parlem ara del llibre que ens és arribat d'en Carles Grandó: petit i fresc, senzill en l'expressió, ingenuu, amb aquella ingenuïtat que porta el costumisme rossellonès; ric en el lèxic, popular sobretot, si bé

no molt atançat a la Gramàtica filològica; més, per tot, amarat de subtil candorositat. Aquest lèxic no és sol de paraules, és també plè de la saba popularíssima del refrà; en Grandó pot aportar un bon benefici en el jorn que fós un fet la confecció d'un bon diccionari d'aforismes nacionals.

En fi, al Rosselló tenen un bon conjunt: Josep S. Pons, el poeta gairebé definit en les modernes orientacions; Esteve Caseponce, el contista pulquèrrim qui ha sabut donar una nova sava de galania a la acritut folklòrica; Grandó, Pau Berga, Delpont, P. Francís, del qual ara ha arribat a nosaltres un bell llibre, i molts d'altres: en resum una bella escola que un colp depurada serà un motiu d'assoliment capdal.

JOSEP A FONT I CASAS

P. Francís. «*Les Hores que passen*».
Perpinyà, Imp. Catalane, 1917.

Lloem el Senyor que ha donat una forta vitalitat a la llengua dels nostres pares i per tot son imperi la fa florir!

Fa anys que parlem de renaixença, mes aquesta estava gairebé reclosa a la Catalunya estricta, car a l'aparèixer un poeta en alguna altra de les regions de la gran Nació Catalana, restava isolat, cremant solitariament l'encens sobre l'ara de la Poesia, sens que per retre-li culte ens sentíssim tots units, com si alguna malvolença — llençada indubtablement per mans ponentines — ens privés d'agermanar-nos en una sola dança.

Tot això sia dit fent la valiosa excepció de Mallorca, identificada amb nosaltres de bona hora i que amb gemmes tan preuades ha enriquit nostre actual tresor literari.

El Rosselló és estada la branca més tardana en florir. Sens dubte que homes que tot bon català ha de venerar'hi han sentit l'amor a nostra llengua i a nostres coses pretèrites—mes els frets pirenenics—o ultra-pirenenics—no hi deixaven florir encara la flor de la poesia. I no té res d'estrany: no és pas tot lu lluitar contra un poble decadent o contra un tan plè de vida com França; no és pas la mateixa cosa alçar nostres clams de renovació enfront d'una cultura quasi nul·la com l'espanyola o enfront d'una tradició cultural esclatant, honra de la humanitat.

Per això tenen més mèrit els homes que, com En Francís, no deixant-se enlluernar per resplendors estrangeres, han cantat en nostra llengua, que al cap d'avall per nosaltres és la mellor pel sol fet d'ésser la *nostra*.

Fa quatre anys En Francís no havia escrit rès en català—avui ja hi ha publicat dos llibres de versos.

Les hores que passen que acaba de donar a llum és molt superior als *Poemes de Guerra*, publicats en 1915. Com tants i tants poetes francesos d'ara,

En Francís cerca inspiració en la guerra per sa primera obra, pro en aquestes composicions inquietament gonflades de sentiments d'una extensa gamma—des del plany i el dolor a les estridències de la ira, passant per l'esperança—unhom hi endavina l'escriptor que comença. Amb tot, hi ha cosa bona com és ara *Als nostres morts*, o aquella descripció en *El nostre Joffre* de l'arribada del capdill sobre un camí de flors, la gent alçant enlaire branques de llorer i les mares presentant-li les criatures a besar...

Prò tot l'element objectiu que predomina en ses primeres produccions ha desaparegut al present i en *Les hores que passen...* trobem el líric. Adhuc les composicions de les *Hores roges*, inspirades també per la guerra, no tenen aquell caràcter episòdic i objectiu dels *Poemes de Guerra*. El poeta coneix més les coses externes, i com a resultat d'aquesta major compenetració ens diu les idees que li sugereixen o l'afecte que en ell causen. En els poemes de les *Hores blaves* s'hi inicia una certa serenor en la qual sembla no ésser-hi indiferenta una mà femenina—de la que avui ha devingut ja sa companya en la vida.

Trist i desemparat anavi en la foscor
com peregrí que s'esgarria;
demanavi algú, le vaig trobar a tu;
tu vas ésser lo llum, lo llum que ara me guia.

A malgrat de tot, l'ardència i l'inquietut tornen a brollar novament, car, per xò, En Francís no deixa d'ésser un romàntic: els poemes de les *Hores grises* en són una bona prova. Perquè les dolors de la Humanitat no s'estronquen mai—*i així tenyits de sang passen los sigles*—mes tampoc logren mai ofegarla, car

com lo fènix que torna a viure
del foc ardent que ell mateix ven d'encendre,
així la Humanitat sall reverdida.

Fora pueril suposar que l'obra d'En Francís és immaculada, però havem de tenir present que és una obra que s'inicia i sobretot que per obres com aquesta—no oblidem que d'un cap al altre hi alena un prometedor esperit patriòtic catalanesc—l'ambient és indiferent, si no obertament hostil. No obstant, moltes de ses darreres composicions porten una esperança en sí, en moltes la versificació és robusta, i jo crec que si En Francís segueix ascendint i perfeccionant-se segons una progressió tan ràpida com la marcada entre sos dos primers llibres, tenim dret a esperar molt d'ell per la causa de la Poesia i de nostra Llengua en terres de Rosselló.

JOSEP M. BATISTA I ROCA

Crònica

Lectures

El dia 18 del passat mes tingué lloc en la Agrupació Escolar Tradicionalista, la darrera, a càrrec d'En Joaquim Ruyra, el qual donà la seva lectura de les *Cançons de biegot*; es tracta d'un recull de petites composicions de mants països europeus, adaptades a la gracilitat de nostra llengua. Sobressurt en elles la fresca naturalitat de la cançó popular, avalada amb la música verament inspirada que hi ha posat un venerable pare caputxí.

L'adaptació entre la lletra i la música es fa sense cap estridència, naturalment, essent l'una per l'altra en recíproca combinació.

L'acte començà amb una bella lectura de Mossèn Llorenç Riber, qui feu en unes elegants i breus paraules, el just elogi de l'autor de *L'èxtasi de l'oncle Ventura*; a continuació en Ruyra donà amb parla familiaríssima i ingènua la lectura de les seves cançons, i per cloure l'acte, en Josep Granger dedicà unes breus paraules a Mossèn Riber, el Virgili català, segons ell l'anomena, i a l'eximi autor al qual s'homenajava.

Els chors de noies que eren de la capella de música de Nostra Dona de Pompeia anaren bastant ajustats.

En fi, una tarde d'agradable recordança.

* * *

En el local de la «Joventut Nacionalista Republicana», en Vicens Solé de Sojo va llegir una selecció de poesies. Començà amb un breu exordi, explicant com s'havia apartat del floralisme per a tancar-se en la seva torre d'ivori, en la qual anava treballant la seva obra per tal que ella tingués més sabor d'humanitat.

Les poesies d'en Solé de Sojo són correctes, inspirades, i de caient aristocràtic. Domina sobre tot l'estança,—en la qual forma té un bon nombre de composicions notables—l'elegia, plena sempre de serenitat i placidesa, i el sonet que ha après del simbolisme francès.

Creiem, en resum, que en Solé de Sojo és un dels nostres poetes més equilibrats.

Vària

* * *

A l'«Ateneu Empordanès» es celebrà, el dia 1 d'aquest mes, una festa literàrio-musical, en la qual van llegir exquisides composicions en prosa i en vers els senyors Narcís Oller, Maria Domènech de Cañellas, Ambrosi Carrión, Josep Granger, Eusebi Bern, Joan Corredó i Andreu de Guimerà.

* * *

S'ha encarregat de la nostra corresponsalia general a les illes Balears el nostre amic Joan Estelrich, apòstol del nacionalisme en aquelles illes i Director de *La Veu de Mallorca*. Ens és plaent endreçar-li des d'aquí les més afectuoses mercès pels treballs que fa en la seva terra per la nostra revista.

* * *

La Societat Catalana d'Edicions ha publicat darrerament tres obres interessants de les quals ens ocuparem degudament. Són aquestes: *Les valors ideals de la guerra*, d'Antoni Rovira i Virgili; *Cullita*, poesies de Lluís Via; *Catàlunya en temps de la Revolució francesa (Vol. I)* de Miquel S. Oliver.

La nova "Ofrena"

Aquest número és el darrer de la primera sèrie de OFRENA. Mig any de tasca periodística ens ha servit per a apreciar clarament quina fóra la ruta millor a seguir. Així doncs, aquests sis números són només una preparació, un tanteig del camí que ara emprenem, durant els quals la nostra inexperiència no ha pogut acudir a la correcció de tots els defectes que podreu haver remarcat en la nostra revista. Sobretot el de la manca d'ideologia: més d'un centenar de firmes han passat per les fulles d'aquest periòdic, però no s'hi ha vist prou l'ànima de la Redacció, l'idea que fos norma de la nostra actuació.

Tots aquets defectes seran corregits en la nova OFRENA que sortirà, des del Maig vinent, el dia 15 de cada mes. Materialment, cada número constarà de 24 pàgines damunt paper pluma, ultra les de cobertes i d'anuncis, Costarà només 20 cèntims, quantitat veritablement irrisòria, car el paper sol ja els val. Els subscriptors rebran, si han ja pagat 5 pesetes, una de les publicacions que darem a l'estampa, a canvi del folletí que serà suprimit.

Aquestes publicacions seran llibres interessants i elegantment impresos que sortiran cada tres mesos. La primera serà *Els cants d'iniciament*, llibre de poesies de Jaume Maurici, Tenim en cartera altres volums importants, entre els quals un llibre de poesies d'Ambrosi Carrión i un de proses de M. Brunet.

Espiritualment, la nostra revista es diferenciarà molt de totes les altres que surten en català. Donarem molta importància a les seccions de redacció, i dividirem cada número en una vintena de seccions, de faisó que tot serà catalogat. No sols acullirem escrits purament literaris, sinó que les qüestions culturals, científiques i artístiques seran tractades amb l'extensió que els pertoca.

Trencant la mesquina concepció que costuma de tenir-se de la vida intel·lectual, publicarem, demés del treballs escrits en català, altres que ho siguin en qualsevol llengua europea, sempre que la seva importància suri per damunt del nivell ordinari. Això principalment en la secció de poesia, sense llevar res a la de traduccions.

Tot el que hem dit presuposa una base econòmica sòlida. Per això contem amb un nucli o agrupament de persones entusiastes de la nostra obra, les quals pagant dugues pessetes mensuals rebran la revista i totes les publicacions, i contribuïran ensem a una obra de difusió cultural. Els que visquin fóra de Barcelona podran formar part del mateix com a corresponsals.

Ens llencem a la brega fortament amarats d'esperança en l'avenir de la nostra cultura. La sinceritat guiarà les nostres paraules.

AVIS D'ADMINISTRACIÓ

Fem avinent a tots els que tinguin complets els folletins i cobertes de la comèdia JUGAR A NINES que poden passar per la Redacció (Corts Catalanes 550, 2^{on} 1^a) o per l'Impremta d'Art (Provença 304) i deixar-los amb el nom escrit en llàpiç, perquè després al tornar-los el volum enquadernat no s'originin confusions. Pel treball d'enquadernació deuran pagar UN RAL per avençat.

Impremta d'Art—Provença, 304—Barcelona

Estampes : Gravats

: Marcs : Miralls :

Fill de Joàan Amigó

Petritxol, 10 : Sucursal al 18
- - - BARCELONA - - -

LA REVISTA

Quaderns de publicació quinzenal

Subscripció trimestral : 1 pta.

Número solt : 20 cèntims

REDACCIO I ADMINISTRACIO
: Corts Catalanes 613, baixos :

OFRENA

REVISTA CATALANA

Subscripció anyal:
5 PESSETES

Redacció i Administració interina:
Corts Catalanes, 550, 2.^{on}, 1.^a

CONFECCIONS

Especialitat en trajos de
sastre i abrics de fantasia

C. Aubrador

Corts Catalanes 550, 2.^{on} 1.^a

MODEST TEXIDOR
ANTIGUA CASA TEXIDOR

FUNDADA EN 1874

PROVEIDORA DE LA REIAL CASA

ARTICLES DE DIBUIX
PINTURA I ESCRIPTORI
PAPERERIA : LLIBRES
RATLLATS : IMPRESOS

ESPECIALITAT EN MA-
TERIAL PER A ENGI-
NYERS I ARQUITECTES

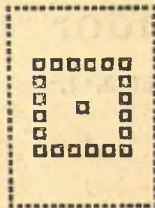
CARRER DE FONTANELLA, 10 (abans Regomir) - BARCELONA
TELEFON A 1563

Successors de MODEST AMAR

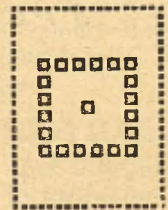
♦ ♦ ♦ ♦
NOVITATS EN PANYERIA

♦ ♦ ♦ ♦
FABRIQUES A SABADELL I SANT GERVASI

♦ ♦ ♦ ♦

FABRICACIÓ DE TOTA MENA DE PANYERIA
ESCUTS PER A BANDERES, FERROCARRILS
I AUTOMÓBILS :: BANDES PER A EXCURSIONISTES
:: ESPECIALITATS PER A LIBREES

Despatx: Plateria, núm. 43 - - - Telefon 2484 A

BARCELONA

Bàscules

Caixes per a Capdals

Parlament, 9.
(Interior.)
BARCELONA

Pibernat
Barcelona

La Innovació

Rebudes les últimes novitats en sedes,
llanes i altres genres de la temporada

Magnífics models de les més
acreditades cases de París

Grans tallers per a la confecció de
tota classe de trajes

Portaferrissa, 719 - Telefon A 3031

BARCELONA

res. / 170